

(1898 – 1978)

ŞÜKRÜ KAZAK

1898 Isparta-Sav doğumlu Şükrü Kazak'ın adı Kastamonu ve Emirdağ Lahikalarında iki yerde "Şükrü Efe" olarak geçmektedir. Şöyle diyor Hz. Üstad:

"...bu zamanda Risale-i Nur'a ekmekten ziyade ihtiyaç var ki; çiftçiler, çobanlar, Yörük efeler (Haşiye) hacat-ı zaruriyeden ziyade bir hacat-ı zaruriyeyi, Risale-i Nur'un hakaikını görüyorlar... (Haşiye): Bilhassa Risale-i Nur kahramanlarından Şükrü Efe ve bilhassa dağ kumandanı Çoban Veli'nin ve Yörük aşiretlerinden Bahadır Süleyman'ın ve emsalinin gayretlerine işarettir." (Kastamonu L. 121)

"Medrese-i Nuriye kahramanlarından Şükrü Efe'nin, kuşların ve serçelerin alâkadarlıklarını gösteren mektubu, kahraman marangozun teyidini teyid etti, bizi de memnun etti." (Emirdağ L. 96)

Kayınpeder-Damat beraber.. Sağda Efe Şükrü'nün oğlu Said Kazak solda kayınpederi Hasan Kurt. Sav'da Said kazak'ın evinin avlusunda.

Şükrü Efenin 80 yıllık Sav hayatı çok ilginçtir. Şimdi kasaba olan Sav, o tarihlerde Isparta'nın merkez köyüdür. Savlıların tamamı bin kalemle, en zorlu ve korkulu günlerde Risale-i Nur'u yazıp çoğaltmış bahtiyar insanlardır. Nur'lar girmeden önce köyde cahiliye devri adetlerinin hâkim olduğu da sabittir, kat'idir. Nurların gelişiyle köydeki hayat çarkının doğru yönde dönmeye başlamasında Şükrü Kazak'ın payı çok büyüktür. Bu, hatıralarda geçecek...

Savlılar, bu iri yarı dev cüsseli adama daha çok "Efe Şükrü" demektedirler. 1977'de vefat eden Efe Şükrü, ömrünün tam ortasında, 40 yaşında iken, tasvir etmek dahi istemediğimiz bir yaşantıdan, nurlu bir hayatı tadar; Efe'liği hidayet Nur'u karşısında erir gider. Tabir caizse Sav'ın 'Ömer'i' (R.A.) olur. Sav'da Ondan izinsiz düğünler bile yapılamazken, her şey bambaşka bir hâl alır... Kuvvetli kolları senelerce Teksir Makinesinin Kollarını çevirir... 40 yaşından sonra okuma yazma öğrenip, iki tane hafız bile yetiştirir... Risalelerde ismi çok geçen Savlı Marangoz Ahmed her iki döneminde de onun samimi arkadaşıdır.

Şükrü Efe'nin bir oğlu, bir de kızı var, ikisi de hayatta... Oğlu Said Kazak hala Sav Kasabasında oturuyor ve beni kendisine götürən Savlı Hasan Kurt ağabeyimizin damadıdır. Yani Hasan Kurt ile Efe Şükrü dünür olmuşlar... 'Yaşayan Hafıza' Hasan ağabey (90) elbette ki dünürü Efe Şükrü'yü çok iyi tanıyor; hem de ta gençliğinden beri. Sohbetimiz, Efe Şükrü'nün Sav'da senelerce oturduğu ve vefat ettiği; şimdi de oğlu Said Kazak'ın ikamet ettiği evinde üçlü olarak devam etti. Bütün aileyi seferber ettim, aylar sonra Efe Şükrü'nün ve Marangoz Ahmed'in birer fotoğrafını bulduklarını müjdelediler ve hemen adresime gönderdiler, elhamdülillah. Hatıralar yazıldıktan sonra kendilerine tashih ettirilmişdir.

Efe Şükrü vefatından bir sene önce 1977'de gittiği Hicaz'da
Hıra Dağı önünde deve üzerinde çektiği hatıra fotoğrafı

Said Kazak Ve Hasan Kurt Anlatıyor:

Ben Efe Şükrü'nün oğlu Said Kazak, 1947 Sav doğumluyum. Babam Şükrü Kazak da 1314 (1898) Sav doğumludur. Vefat tarihi 1978... mezarı Sav Kabristanındadır. İki kardeşiz, bir kız kardeşim var.

DÜĞÜNLERDEN İÇKİ VE ÇALGININ KALKMASINDA EFE ŞÜKRÜ'NÜN ROLÜ

Said Kazak: Çocukken Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinin elini öptüm. Her halde sekiz yaşlarındaydım. Sav'a bazen gelirdi Üstad. Mustafa Gül ve İbrahim Gül'ün

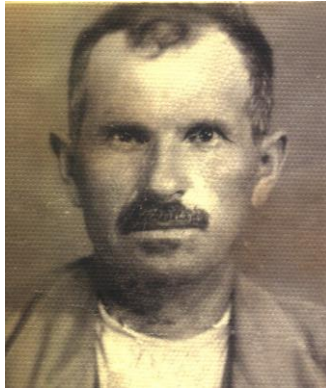
hastalığı için geldiğinde¹ o zaman ben de vardım burada. Mübarek elini o sırada öpmüştüm. Başımı okşadı, dua ediverdi. Ben sadece bunu hatırlıyorum. Babamın Risale-i Nur'a intisap etmeden önceki halini ben bilemem. Onu Babalığım (Kayınpederim) anlatsın.

Hasan Kurt: Ben şimdi 90 yaşındayım. Onun için köyün ve köylülerin eski halini çok iyi biliyorum. Efe Şükrü'nün o zamanki hali; tamamen nefsinin peşinde... Risale-i Nur Sav'a gelmeden evvel insanlar hep öyle idi aslında... İçki dâhil her şey var... Bilhassa düğünlerde çalgı çingı, karı kız peşinde koşmak... Her şey var... Yalnız sadece bunun babası Efe Şükrü değil, o zamanın gençleri hep öyleydi. Diğer bütün köyler de böyleydi. Hatta daha beterlerdi. Bizim köy biraz daha nispeten iyiydi... Biz dört oğlan kardeşiz, ben hepsinin küçüğüyüm. İkinci büyük ağabeyim, Said'in babası Efe Şükrü ile çok düşüp kalkmış birisidir. Bunun babası "Efe", diğerleri yeni yetişiyor, ona uymuşlar. Hatta kızımı bu Said'e verirken, abim bana; "oğlum, kızını bu Said'e veriyorsun sen, ama eğer babası Efe Şükrü'ye çekerse yandın..." demişti. Hani Efe Şükrü'nün gençliğini biliyor ya... "Abi ben az çok ölçtüm tarttım; O, eski Efe Şükrü değil, şimdiki halini görersen inanamazsın" dedim. Abim başka köyden evlenmiş ve orada oturuyordu. Ben kızımı Şükrü Efe'nin oğlu bu Said'e verdim. Çok da memnunum.

Efe Şükrü sefahatte birinci, az evvel kabrine uğradığımız Risale-i Nur'da adı çok geçen Marangoz Ahmed (Böncü) de ikinci sırada. Ahmet Böncü'nün mesleği marangozluk olduğu için lakabı öyleydi. Sav'da dükkânı yoktu ama evinden marangoz işlerine, inşaatlara gider yapardı. İşte Marangoz Ahmed de öyle... Düğünlere gelir bir bakırın (kova) içinden bir şişe çıkarır; "ş...p dolu bunun içinde..." diye deli deli bağırdı. İşte, Risale-i Nur Köy'e girdikten sonra herkes gibi onlar da böyle sadık birer Nur Talebesi oldular, ikisi de... Bunların Sav'da çok ama çok hizmetleri oldu... Şöyle:

Daha sonra Köyümüz Sav'da düğünlerden içki, çalgı kaldırıldı. Kimse çalgılı, içkili düğün yapmayacak; kız evinde kadınlar, damat evinde erkekler mevlid okuyacak diye kararlar alındı... Allah razı olsun bu kararların alınmasında Efe Şükrü'nün çok büyük rolü olmuştur. Eskiden de düğünler onun müsaadesiyle yapılırdı. Onun efeliği hayra inkılâp etmiş oldu...

Efe Şükrü'ye Risale-i Nur'u ilk defa Mustafa Gül ağabey vermiştir diye tahmin ediyorum. Çünkü onun çok desteği oldu ona. Aralarında bir yaş fark vardır zaten. Mustafa Gül 1315'li, Efe Şükrü 1314'lüdür. Mustafa gül ağabeyler beşkardeştiler. Babaları âmâ olduğu halde, anaları çok geçimli bir kadınmış, bunların hepsini medresede okutmuş. En büyükleri Ethem Hoca idi. Gül kardeşler hep beraber Efe Şükrüyle ilgilenirlerdi. Efe Şükrü hiç hapiste yatmadı.

(Marangoz) Ahmed Böncü (1904-1958)

Said Kazak: Babam Şükrü Kazak rençperdi yani çiftçilikle uğraşırdı. Benim çocukluk zamanımda babam, yakınımızda oturan İbrahim Gül abinin evinde en çok teksir işleriyle meşgul olurdu. Teksir kolunu devamlı o çevirirdi. Güçlü kuvvetli, iri yarıydı.

¹ Bediüzzaman hazretlerinin bu Sav Köyü ziyareti "Ağabeyler Anlatıyor 1" kitabında "Hasan Kurt" maddesinde anlatılmaktadır.

Rahmetli cüsseliydi yani. Babamın hiç okuma yazması yoktu; Risale-i Nur'u tanıdıktan sonra 40 yaşında Elif-ba okumaya başladı. O zamana kadar böyle şeylerle de ilgisi yoktu. Son zamanlarında iki tane de hafız yetiştirmişti... Kendisi Hafız olmadığı halde, Şevket ve İbrahim isminde iki tane hafız, ikisi de ahirete göçtü. Beni de okuldan sıkıştırıyorlardı. Okula göndermedin mi hapishaneye atıyorlardı babaları... O zaman teksir işleri aksayacak diye babam benim okula devam etmemi isterdi. Çünkü gitmesem babamı alacaklar, o zaman da teksir hizmetleri aksayacak... Onun için okula gitmeme çok dikkat ederdi...

Hasan Kurt: Efe Şükrü bu oğlu Said'in iki misliydi. Cüsseli yani... Beraber yaşadığımız bir hatıramızı anlatayım: Bizim -nasıl olduysa- hayvanlarımız yakalandı. Odunla yakalanmıştı herhalde. O zamanlarda az bir odunla yakaladın mı, orman memurları, bir yük odun için hayvanlarını satıp atıyordu. Biz bu meseleyi Efe Şükrü'ye anlattık; "ben size dilekçe yazdırıvereyim" dedi. Tapu dairesinde Hüsrev ağabey memurdu o ilk sıralarda. Sonradan, emekli olmadan memuriyeti bırakmıştı ya. Hüsrev ağabeye gittik beraber; dilekçe yazarken Hüsrev ağabey Efe Şükrü'ye soyadını sordu; "Kazak" dedi; benimkini sordu, "Kurt" dedim. "Kardeşim ikinizinki de makbul değil, değiştirin bu soyadları" demişti. Ama biz ihmal ettik değiştiremedik.

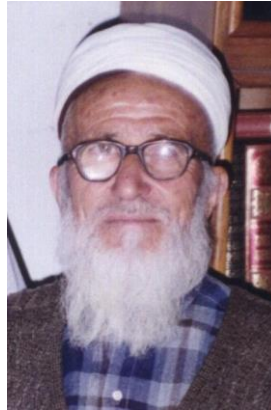
Küçük Ali ağabey şöyle demişti bana: "Üstad; İslâmköy, Kuleönü, Bozanönü köylerine 'Mübarekler Heyeti'; Sav'a 'Medrese-i Nûriye' derdi. Hem Üstadımız, 'Medrese-i Nûriye Mübarekler Heyetini geçti' derdi".

Said Kazak: Rahmetli annem ve ben, pederimin hizmetini, vazifesini aksatmamak için arazi işlerini beraber üstlenmiştik. Babamın annesi de odun, çalı çırpı bulur getirir, oğlu Efe Şükrü'nün sobasını yakiverir ve "Aman oğlum sen yazıdan kalkma, yazına devam et" derdi. O da böyle yardım ederdi hizmetlere. Ninem yani anneannem 19 yaşında dul kalmış. Dedem savaşta kalıyor, şehid düşüyor.

Babam devamlı bu teksir işleriyle uğraşır. Bir baskın haberi geldi mi "kaldırın" derdi bize. Isparta'dan haber gelirdi bazen böyle. Biz gider kitapları, teksirleri çalılarn, odunların, temellerin arasında saklardık. Ben çocukken evimize baskınlar olmuştu. Fakat önceden tedbirleri aldığımızdan dolayı bir şey çıkaramadılar. Kitaplarımızı evde değil de çuvallara koyup dışarlarda odunların, çalılarn altına saklardık. Üstadımızdan bir müsvedde geldi mi burada (Sav'da) çoğaltılır ve teksir edilirdi. Kitaplarda bunlar yazıyor. Kandillerin, lambaların altında çoğaltılırdı... Babam Efe Şükrü 1978'de vefatından bir sene önce hacca gitti. Hac'tan geldikten bir sene sonra da, Sav'da, işte şimdi içinde bulunduğumuz benim ikamet ettiğim bu evde vefat etti. Mezarı Sav Kabristanındadır.

Tevfik Gül Efe Şükrü'yü Anlatıyor:

30 Nisan 2004 tarihinde Sav'da vefat eden Tevfik Gül ağabeyimiz, Sav kahramanlarından Hafız Mehmed'in oğlu, Mustafa Gül'ün yeğenidir. Kendi hatıraları "Ağabeyler anlatıyor 1" kitabımızda neşredilmiştir. Şükrü Efe ile ilgili anlattıkları ise şöyledir:

Tevfik Gül (1913-2004) Mustafa Gül'ün yeğeni

"Ben askere giderken köyümüz Sav'ın o vahşî âdetleri devam ediyordu. Bir buçuk

sene sonra onbeş günlük izinle köye geldim, bir gördüm ki; köyde bambaşka bir hâller olmuş. O içkiler, çalgılar... Hepsi silinmiş gitmiş. Hatta köyde "Erbaşı" diye anılan Risalelerde "Efe Şükrü" diye ismi geçen ki köyde ondan izinsiz düğün bile yapılamazdı. O Efe Şükrü bile ıslah olduğu gibi, kırkbeş yaşından sonra Kur'anı öğrendi, Risaleleri okuyup yazmayı öğrendi.

"İşte bizim köye bu şekilde giren Risaleler; yaşlı-genç, kadın-çocuk bin kalemlle yazılmaya başlandı. Üstad Kastamonu'da iken çok kalemler yetişti, Risalelerde isimleri vardır. Şükrü Efenin Kabri Sav Mezaristanındadır. Üstadımızın mektuplarında bu zattan bahisler vardır."